

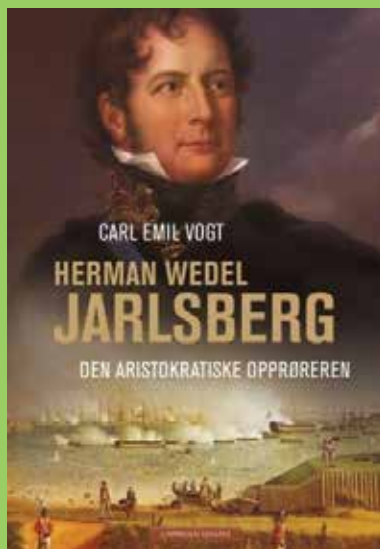
Herman Wedel Jarlsberg

Af Carl Emil Vogt

- Cappelen Damm 2014

Herman Wedel Jarlsberg (1779 – 1840) lensgreve og politiker. Og en uhyre spændende personlighed.

Lad jer ikke skræmme af, at denne bog er på norsk, den er let tilgængelig og meget spændende. – Opvæksten med en uhyre kolerisk far og en mor, der endte med at blive skilt fra faderen (husk, at dette er i slutningen af 1700-årene!) er godt beskrevet, ikke mindst takket være spændende kildematerialer.

Allerede som helt ung markerede Herman handlekraft og selvstændighed. Efter en dramatisk flugt væk fra faderen, der på daværende tidspunkt er dansk-norsk ambassadør i London, hjælper hans mor ham til at få gode forbindelser i København, hvor han efter endt juridisk embedseksamen bliver privatsekretær for den barnløse greve Schimmelmann. Her lærer Herman både offentlig- og gods-administration. Og han bliver behandlet som en søn af huset. Efterhånden får han større embeder og i en meget ung alder bliver han sendt til Norge som amtmand.

Dette er nogenlunde samtidig, som han bliver gift med Karen Anker, nok Norges mest velhavende kvinde på den tid. Vi er kommet til 1806 og Herman bliver i de følgende år en meget central person i den store brydningstid mellem Danmark – Norge – Sverige.

Spændende er det at læse beskrivelsen af de norske overvejelser – de har ikke meget til overs for Kong Frederik VI og er intrigerede ved tanken om et oprør i Sverige, hvor Kong Gustav IV bliver afsat. Hvad nu? Det er en kaotisk periode og umuligt at forestille sig, hvad der sker. Vinder Napoleon? Hvem går Sverige i alliance med? Én ting står mere og mere klart – Herman Wedel Jarlsberg er fokuseret på, at Norge skal blive et

selvstændigt rige. Men hvem kan sikre dette? Og er det nu også det andre nordmænd ønsker? Som vi ved ender det med en union med Sverige – men hvor er det spændende at læse om hele baggrunden set igennem en af de mest glødende norske nationalister.

Sidste del af bogen er knap så detaljeret. Herman bliver en af de ledende politikere i de første norske regeringer. Men det varede ikke evigt - den national følelse han selv satte så højt i 1814 fik sit eget liv – og i 1832 betød det, at han ikke blev valgt til Stortinget. Nu ville man have jævne nordmænd ind i Stortinget – det nye Storting blev senere kaldt "Bondestortinget". En ny tid begyndte for Herman. Han blev prokansler for universitetet i Oslo, som han selv var med til at starte i 1811, men efter nogle stille år opløste Kong Carl XIV Johan Stortinget i 1836 og indsatte Herman Wedel Jarlsberg som Statholder med fuldmagt som Vicekonge. Det var han til sin død i 1840.

Denne bog er en fantastisk biografi, den har det hele. En spændende hovedperson, en spændende tid og er særdeles godt skrevet. Når dette er kombineret med en grundig research, kan det kun blive godt – og det er det.

Elisabeth Ahlefeldt-Laurvig

»Jeg er overbevist om, at det vil være bedst for både mænd og kvinder, når kvinderne vil passe deres køkken og hus, og så lade os mandfolk passe de offentlige sager.«

Udtalt af Højre-politikeren C. J. F. Ahlefeldt i 1904 i forbindelse med forberedelserne til Grundlovsændringerne, der blev gennemført i 1915.